

Калічак В. П.

Студент 4-го курсу ФСП
НТУУ «КП»

Науковий керівник:

Павленко І.В., к.ю.н, доцент кафедри публічного права ФСП
НТУУ «КП».

Кримінологічне дослідження стокгольмського синдрому

Якщо дослідити багато різних випадків, учасниками яких є жертва та агресор, то у результаті ми зможемо побачити, що поведінку людей, які виступають у ролі жертви неможливо передбачити. Поняття "стокгольмський синдром" показує нам лише одну із багатьох моделей такої поведінки заручника, яка полягає у тому, що жертва починає проявляти симпатію до загарбника, який тримає її, при цьому активно піддаючись його впливу та промовам.

Стокгольмський синдром - це термін психології, що описує захисно-несвідомий травматичний зв'язок, взаємну або односторонню симпатію, що виникає між жертвою і агресором у процесі захоплення, викрадення та / або застосування (або загрози застосування) насильства. Під впливом сильного шоку заручники починають співчувати своїм загарбникам, виправдовувати їх дії, і в кінцевому рахунку ототожнювати себе з ними, переймаючи їх ідеї і вважаючи свою жертву необхідною для досягнення «загальної» мети.[1 с.239]

Психологічний феномен полягає у тому, що під впливом сильного шоку та тривалого перебування у полоні, заручник намагається подолати відчуття страху, при цьому підсвідомо починає тлумачити будь-які дії агресора на свою користь. Жертва ближче пізнає злочинця в умовах фізичної залежності від нього, починає співчувати та виявляти симпатію. Ця сукупність почуттів дає змогу створити у жертви ілюзію безпеки.

Діє так званий механізм захисту. Жертва насправді щиро намагається сподобатися злочинцю. Вона починає розуміти дії злочинця, його мотиви, його "справедливість" і у кінцевому результаті починає ототожнювати себе із ним.

Найчастіше стокгольмський синдром має прояв у випадках, коли жертва перебуває із загарбником протягом тривалого часу. Цей психічний стан формується протягом трьох-чотирьох днів, а потім фактор часу втрачає сенс. Він зберігається досить довго і його досить важко здолати.

Перші дослідження цього явища беруть свій початок ще за часів життя дуже відомого австрійського психолога, психіатра та невролога Зігмунда Фрейда. Саме він вперше сформулював ідеї психологічних захисних механізмів у внутрішньому світі особи, які саме і покладені в основу терміну "стокгольмський синдром".

Через деякий час дочка Зігмунда Фрейда Анна Фрейд вирішила продовжити справу свого батька і їй вдалося найбільш повно описати цей психологічний стан людини у своїй праці "Я та мої захисні механізми".

Історія має багато яскравих прикладів у яких має місце синдром заручника. Одним із таких прикладів є події 1973 року, до речі, завдяки якому синдром заручника і отримав назву «стокгольмський синдром».

Термін «стокгольмський синдром» виник завдяки шведському криміналісту і психіатру Нільсу Бейерту, який дуже детально проаналізував ситуацію, яка відбулася в 1973 році у столиці Швеції. І саме на основі цієї ситуації автором і був створений термін "стокгольмський синдром". Події того випадку, які змусили здивувати весь світ розвивалися таким чином: 23 серпня до банку «SverigesKreditbank», що розташований у центрі міста увірвалась озброєна людина, яка дала зрозуміти, що банк захоплено.

Злочинець взяв в заручники чотирьох людей, серед яких три жінки і один чоловік. Грабіжник почав вимагати від влади гроші, бронежилети, спортивний автомобіль, а також звільнення із в'язниці свого товариша Улафсона, який відбував покарання.

Влада виконала всі вимоги,але не дозволила злочинцям сідати в автомобіль разом із заручниками. Злочинці боялися тікати без заручників,а поліцейські штурмувати будівлю банку. Психологи оцінили злочинців як професіоналів,а у такому випадку штурм міг мати негативні наслідки. Далі почалося найцікавіше: заручники і злочинці почали активно спілкуватися між собою і навіть грати в ігри. Через п'ять днів правоохоронці здійснили вдалу операцію по визволенню заручників, а злочинців вдалося схопити. Через деякий час у судовому процесі заручники стали на сторону захисту і клопотали,щоб злочинці отримали мінімальний термін ув'язнення.

На нашу думку, ця ситуація як ніколи показує нам зв'язок між психологією та кримінологією. Це свідчить про те,що синдром заручника без сумнівів повинен досліджуватись кримінологами,адже він безпосередньо пов'язаний із віктимологією - вченням, що вивчає жертву злочину і є частиною предмету кримінології.

Список використаних джерел:

1. Степанов С.С.Популярная психологическая энциклопедия / С.С. Степанов.- М.: Эксмо, 2005 - 672 с.